

Goranka Kreačić

Jezero 34

1352 Preserje kod Ljubljane

Slovenija

POKUPSKA OBITELJ TOMPA KAO DIO NIŽEG LIPNIČKOG PLEMSTVA U 17. STOLJEĆU

UDK 929.52(497.527.2Pokuplje)“16“

929.52Tompa

Izvorni znanstveni rad

U ovom članku riječ je o plemićkoj obitelji Tompa de Palychna, koja je od 1603. naseljavala pokupske predjele vlastelinstva Ribnik te tu ostala sljedećih 200 godina. Iako su u dokumentima zapisani početkom 17. stoljeća kao Tompa de Palychna, nalazimo nedvojbene dokaze da se i kod te obitelji rabe odrednice de Horzowa i de Palychna. U članku su predstavljene neke najizrazitije osobe iz obitelji Tompa de Palychna iz Pokuplja. Iako članak nije tipična genealoška studija, mi se tu bavimo kako dilemom oko podrijetla obitelji tako i njihovim položajem u širem povijesnom kontekstu. Posebnu pozornost smo posvetili klasifikaciji i popisu njihovih imanja.

Ključne riječi: niže lipničko plemstvo, Stjepan Tompa de Palychna, Petar Tompa de Palychna, Lipnik, Ribnik.

Uvod

Za rodonačelnika Stjepana II. Tompu de Palychna, familijara grofova Zrinskih, i njegove potomke možemo mirno reći i »Tompe iz Pokuplja« zbog njihovih imanja koja su većim dijelom bila u neposrednoj blizini Kupe, pogranične rijeke s Kranjskom. Tamo se naseljavaju 1603., gdje ostaju sljedećih 200 godina, sve do oko 1800. godine.

Valja naglasiti da su Tompe s nastanjivanjem u Pokuplju započeli novo poglavlje u obiteljskoj povijesti, s kojim nisu više povezani gubitci imanja zbog osmanske ugroze. Osvajanje petrinjske turske utvrde i istjerivanje turskih predstraža 1595. u Hrastovici i Gorama značilo je konačno ustaljenje obrambene granice

na Kupi.¹ Uskoro na toj, od 1595. ustaljenoj granici, nalazimo prve Tompe upravo oko utvrđenja na predjelima obrambene granične linije na gornjem Pokuplju, na Zrinskim utverdama oko Ribnika i Ozlja.² Od tada obitelj Tompa postaje dio nižeg lipničkog plemstva, kojemu su pripadali i obitelji Križanić, Szilly, Čolnić, Sandrić, Zdenčaj, Znika, Thausz itd., i s kojima su Tompe bili povezani ženidbama i udajama. Svi oni pripadaju skupini od oko 100 plemića-familijara koji su na Zrinskim vlastelinstvima Ozalj i Ribnik posjedovali oko 60% zemljišta.

U međuvremenu smo uz pozornu analizu i pronalaskom novih podataka došli do mnogih zaključaka koji nešto izmjenjuju sliku o obitelji. Ti podatci suprotni su podacima u anonimnom strojopisu u fondu obitelji u HDA.

1. Strojopis u fondu obitelji Tompa u HDA, kao i Radoslav Lopašić,³ navode da je Tomo Tompa, familiar Sigismunda Luksemburškog i sudionik u bitci kod Nikopolja 1396., bio predak obitelji Tompa de Horzowa! To vjerojatno nije tako iz sljedećeg razloga: listina kojom S. Luksemburški daruje 1408. Tomu Tompi, sinu plemića iz Kutine, imanja Zečan i Vranograč navodi svu Tominu braću: Petra, Grgura i Raku (Rakh). Točno 120 godina kasnije (1527.) spominje se Bernardo Tompić/Tumpić iz Vranograča, koji je očigledno potomak jednog od te četvorice braće. Kasnije se spominju u izvorima i njegova braća Andrija i Ivan.⁴ Njihovi potomci su danas još živući Tompići Zečanski u Grdencima.

2. Skoro istovremeno kod Križevaca se spominju muški članovi obitelji Tompa de Horzowa/od Hrsova, od kojih ni jedan ne nosi imena koja imaju četvorica braće Tompa od Zečana i Vranograča, Tome, Grge, Petra i Rake. Muški članovi obitelji Tompa de Horzowa koji se spominju u listini iz 1399. bili su Ivanov sin Andrija i Andrijini sinovi Matija i Ivan.⁵ Tako možemo zaključiti da Tomo Tompa i braća nisu mogli biti preci križevačke obitelji Tompa de Horzowa, nego su bili preci obitelji Tompa (također i Tompić odn. Tumpić) od Zečana i Vranograča.

3. Strojopis u fondu obitelji Tompa u HDA bilježi podatak da su Tompa de Horzowa i Tompa de Palychna dvije različite obitelji. Takvo mišljenje zastupa i

¹ Kruhek, M. Stvaranje i utvrđivanje obrambene granice na Kupi u toku XVI. i XVII. stoljeća. U: Dragutin Pavličević (ur.), *Vojna krajina: Povijesni pregled – historiografija – rasprave*. Zagreb : Liber Centar za povijesne znanosti Sveučilišta u Zagrebu, 1984, str. 215–257.

² *Isto*, str. 221.

³ Lopašić, R. *Bibač i Bibačka krajina: Mjestopisne i poviestne crtice*. Zagreb : Matica hrvatska, 1890, str. 271.

⁴ *Isto*, str. 259. Lopašić je uistinu preskočio cijelih 120 godina kada kaže da je Tomo Tompa bio bratić Bernarda Tumpića. Valja također istaknuti i Lopašićevu hipotezu da su Tumpići od Podzvizda i Vranograča bili starješine plemena Kreščića (str. 255).

⁵ Magyar Oszagos Leveltar (MOL): DL 34663, 5.5.1399. URL: <https://archives.hungaricana.hu/hu/charters/88729/?list=eyJxdWVyeSI6ICJob3J6b3dhIn0> (28.01.2017.)

Radoslav Lopašić.⁶ Mi smo došli do nekih dokaza da je riječ o istoj obitelji: potomci iz prvog braka su de Horzowa, a iz drugog de Palychna. Ipak i tu ima mnogih sumnji, koje bi odstranili samo u slučaju otkrića novog dokumenata koji bi nam jednu ili drugu hipotezu potvrdili. Strojopis u HDA navodi da je Stjepan Tompa, *captivo turcico* i sudionik bitke kod Sigeta, bio otac Melkiora Tompe de Horzowa. To navodi čak i rodoslov iz istog fonda. Međutim, u vrijeme kada je taj Stjepan (I.) de Palychna bio najaktivniji, a to je godine 1562., spominju se na drugom mjestu samo tri muška člana obitelji Tompa de Horzowa, a među njima nema Stjepana. Listina navodi samo Nikolu, Krstu i Juraja. Samo njih troje polažu te godine pravo na svoja imanja iz Križevačke županije!⁷ Iz toga slijedi jedini mogući zaključak, a to je da Stjepan I. de Palychna, o kojem smo već pisali, nije mogao istovremeno biti i pripadnik obitelji Tompa de Horzowa.⁸ Kako je onda Stjepan II. Tompa de Palychna, koji je vjerojatno bio sin ili unuk Stjepana I., mogao biti predak obitelji koje su rabile obije odrednice? Ali pođimo po redu: tko je bio Stjepan II. Tompa de Palychna iz 17. stoljeća, rodonačelnik pokupskih Tompa?

Stjepan II. Tompa de Palychna, rodonačelnik pl. Tompa iz Pokuplja

Nikola VI. Zrinski, unuk Nikole Zrinskog Sigetskog, založio je 1607. svom prijatelju i familijaru Stjepanu Tompi selišta u Lipniku, Brezniku i Bratovancima. Skoro je sigurno da se to odnosi na Stjepana I. Tompu de Palychna, a ne na Stjepana II. Ako bi to bio Stjepan I., onda bi bio star oko 75 godina. U jednom dokumentu iz 1553. navodi se da je Stjepan Tompa de Palychna već bio oženjen Anom de Bebessy, što znači da je 1553. imao oko dvadeset godina.⁹ Ako bi bio Stjepan II., godine 1607. bio bi star 5 godina ako bismo vjerovali Wurzbachu i njegovu rodoslovlju, o čemu ćemo detaljnije pisati na sljedećim stranicama.

⁶ Primjerice u: Lopašić, Radoslav, *Bihać i Bihaćka krajina*, str. 272. Tu Lopašić piše da su obitelji Tompa de Palychna i Tompa de Horzowa dvije grane iste obitelji.

⁷ Katušić, M. Regesti isprava 16. stoljeća iz Arhiva Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti: Osmi dio: Isprave iz razdoblja 1560–1562.: Regeste sastavili Antun Mayer i suradnici, za tisak priredila Maja Katušić. *Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU* (Zagreb), 32 (2014), str. 286–287. Nikola I. Tompa de Horzowa bio je sin Ivana Tompe de Horzowa, otac Melkiora Tompe de Horzowa i djed Nikole II. Tompa de Horzowa, glavnog tridesetničara u Nedelišću i saborskog poslanika. Krsto je bio brat Nikole I. Zbunjuje tu spomen Jurja. Zasigurno to nije mogao biti Juraj Tompa, pečuški biskup i zagrebački kanonik, koji je umro prije 1560. godine. Je li to bio Juraj, konjanički kapetan, koji je pao kod Sigeta 1566., kako to spominje strojopis u fondu obitelji Tompa u HDA?

⁸ O Stjepanu I. de Palychna pisali smo u članku: Tompa se Horzowa, Tompa de Palychna, Tompa de Monyoros. *Arhivski vjesnik* (Zagreb), 58(2015), str. 175–208.

⁹ HR-HDA-775. Obitelj Tompa. Listina iz 1553. u fondu je obitelji Tompa.

Čakovec, 25/01/1607.

Nikola Zrinski, za vjernost Stjepana Tompe koju je iskazivao njemu i njegovim precima u zatočeništvu (*captivitas*) daruje mu na njegovom ribničkom području i to pod Lipnikom¹⁰ jedno cijelo mjesto koje je obavezno na tlaku, (*locus robotarus*), kojeg je posjedovao Stjepan Blažeković, zatim jedno drugo mjesto na kojem se vrši tlaka, a s kojeg je davao prestacije¹¹ kmet Martin Filečić, zatim dodajući jednu sjenokošu pod tvrdom Ribnik veličine 10 kosaca; zatim na teritoriju Ribnika u Brezniku¹² darovao je Stjepanu po dva cijela mjesta na kojima je obavezna tlaka na kojima su sljedeći kmetovi [...];¹³ zatim na ozaljskom teritoriju u selu Bratovanci¹⁴ jedno mjesto na kojem se vrši tlaka srednje veličine sa svim pripadnostima koje tom mjestu pripadaju te na kojem su smješteni sljedeći kmetovi [...] koji svi zajedno čine polovicu šestine mjesto na koje je obavezno na tlaku (*medium sextum locum robotarum*). Sve to je darovao (*conferre*) Stjepanu Tompi za 400 forinti.¹⁶

Nešto kasnije, 1615. založio je i neka imanja kod Pake i Pravutine.¹⁷ Godine 1623. išao je Stjepan kao posebni povjerenik Jurja Zrinskog u Dragu i Gornje Moravice u Gorskom Kotaru. Tamo je novim doseljenicima iz Kranjske razložio njihova prava i dužnosti.¹⁸ Stjepan I. Tompa nije mogao ići 1623. po terenu jer bi tada imao oko 90 godina, ako ih je uopće i doživio. Vjerojatno se to odnosi na Stjepana II., koji bi u tom slučaju imao 20 godina. Nije isključeno da je među Stjepanom I. iz 16. stoljeća i Stjepanom II. iz prve polovice 17. stoljeća postojao još jedan Stjepan.

U donjoj tabeli pokušali smo sabrati sva imanja koja je dobio Stjepan Tompa u 17. stoljeću i njegovi potomci u privremeni ili trajni zalag od grofova Zrinskih (Lipnik, Breznik, Bratovanci i dr.), imanja koja je sam kupio (Bubnjarci) i imanja koja je dobio s mirazom svoje žene (kaštel Radojčić). Dijelom smo te informacije dobili u listinama iz fonda obitelji Tompa u HDA, a dijelom u literaturi, uglavnom kod Laszowskog. Koliki je bio zbroj svih selišta na imanjima nismo mogli saznati

¹⁰ Lipnik, naselje u općini Ribnik u Karlovačkoj županiji, nekoć u Zagrebačkoj.

¹¹ Lat. *praestatio*, opskrbliivanje, davanje, nadoknada, prinos, porez.

¹² Breznik, danas u općini Žakanje u Karlovačkoj županiji. Godine 1789. osnovana je župa Žakanje, koja se odcijepila od župe Lipnik. Međa između župa i današnjih općina postala je potok Obrh, tako da je lijeva obala ostala pod Lipnikom, a desna je pripala Žakanju (Golub, I. Zrinski, Križanić i Lippay: Tragovi dodira. U: Romana Horvat (ur.), *Susreti dviju kultura: Obitelj Zrinski u hrvatskoj i mađarskoj povijesti*. Zagreb : Matica hrvatska, str. 383–446). To znači da je nekadašnji Breznik kod Lipnika sadašnji Breznik Žakanjski, koji se nalazi na desnoj strani potoka Obrha.

¹³ Navodi njihova imena.

¹⁴ Bratovanci, danas spadaju pod grad Ozalj u Karlovačkoj županiji.

¹⁵ Navodi njihova imena.

¹⁶ HR-HDA-775. Obitelj Tompa. Ta listina iz 1607. nalazi se u fondu obitelji Tompa.

¹⁷ Laszowski, E. *Ribnik: Historička razprava*. Zagreb : Nakladom antikvarne knjižare M. F. Strmeckoga, 1893, str. 28.

¹⁸ Strohal, R. *Uz Lujzinsku cestu*. Zagreb : naklada pisca, 1935, str. 79.

sve dok nismo našli novije objavljene izvore gdje je detaljno opisana dioba braće Nikole i Petra Zrinskog u Čakovcu 19. lipnja 1638., kada su podijelili svoje primorske, pokupske i međimurske veleposjede.¹⁹

Tamo nalazimo Stjepana Tompu kao sumalistu s 25 selišta, jednim kvartalom i jednim sekstalom (*sessiones 25, quartale 1, sextale 1*). Tu se ne navodi točno gdje su bili ti posjedi Stjepana Tompe, ali pozornim čitanjem može se zaključiti da

Tablica 1. *Posjedi Stjepana Tompe de Palychna i njegovih potomaka*

Posjed	Ime vlasnika posjeda	God.	Izvor podatka
1. Lipnik , obč. Ribnik, Karlov. žup. 2. Breznik , Ozalj, Karl. žup. 5,5 selišta 3. Bratovanci , Ozalj, 2,5 selišta	Stjepan Tompa	1607.	Laszowski, E. <i>Ribnik: historička rasprava</i> . Zagreb: Antikvarna knjižara M. F. Strmeckega, 1893, str. 28. HDA: Fond obitelji Tompa.
4. Paka , Žakanje, Karl. žup. 5. Pravutina , Žakanje, Karl. žup.	Stjepan Tompa	1614.	Laszowski, E. <i>Ribnik: historička rasprava</i> . Zagreb: Antikvarna knjižara M. F. Strmeckega, 1893, str. 28.
6. Bubnjarci 7. Kaštel Radojčić na Mrežnici	Stjepan Tompa i Katarina Radojčić Delišimunović	1618.	HDA: Fond obitelji Tompa.
8. Jankovrh sa Sopčić selom ²⁰	Stjepan Tompa, Sigismund Tompa	1607. 1699.	Laszowski, E. <i>Ribnik: historička rasprava</i> . Zagreb, 1893, str. 28, bilj. 65. Laszowski, E: Hrvatski planinar, 6(1903), 11-12, str. 94.
9. Vrvišće kod Ribnika (8 selišta)	Sigismund Tompa	1686.	Fond obitelji Tompa HDA.

¹⁹ Gyulai, É.; Horváth, Z.; Turbuly É. *Gospodarstvo i društvo međimurskog vlastelinstva u 17–18. stoljeću: Izabrani povijesni izvori*. Zalaegerszeg: Arhiv Zaladske županije, 2010. URL: <http://www.zml.hu/letoltes/zgy68.pdf> (02.02.2013)

²⁰ Laszowski navodi da je između 1607. i 1614. dobio Stjepan Tompa nešto selišta i dvorno mjesto na Jankovrhu, što znači da je Leopold I. 1699. samo potvrdio vlasništvo Sigismundu Tompi (Laszowski, E. *Ribnik: historička rasprava*, str. 28, bilj. 65).

su ti posjedi bila pokupska imanja!²¹ Tako smo saznali da je na njima Stjepan Tompa imao ukupno malo više od 25 selišta.²² Iz toga smo zaključili da je s tolikim brojem selišta pripadao imućnijim malim plemićima te kao sumalist (zakupnik posjeda) nije morao sam obavljati vojnu službu, nego je mogao umjesto sebe slati husare, ali i davati kmetove vojake.²³

Na drugom mjestu u istom izvoru pronašli smo još jednom Stjepana Tompu s jednim selištem kod popisa beneplacentarista, znači onih koji su za svoje zasluge bili plaćeni posjedom.²⁴ Tako smo mogli zaključiti da je Stjepan Tompa bio u onoj skupini plemića koji su kao familijari magnata istodobno bili na popisu sumalista, kao i na popisu beneplacentarista.²⁵ Kiss navodi da je 19 od 23 plemića bilo izrazito imućnih jer su imali više od pet selišta.²⁶ Krajem srednjeg i početkom novog vijeka plemići sa samo pet selišta spadali su u najbrojniju, ali i najsiromašniju skupinu. Tek preko 20 selišta omogućavalo je preživljavanje njihovu vlasniku i njegovim potomcima.

Tako je Stjepan Tompa II. de Palychna spadao u skupinu imućnih plemića koji su dobili zemlju u zakup od vlastelinstva, ali ipak je imao neke vojničke obveze s obzirom na to da su ti plemići-zakupnici predstavljali osnovu vojne organizacije feudalnog veleposjeda.²⁷ Pored husara, koje su nekada slali namjesto sebe, bili su obvezni opskrbiti veleposjednikovu vojsku svojim kmetovima-vojnicima.

Čini se da su Tompe jedan dio tih posjeda poslije diobe braće Zrinski 1638. izgubili, odnosno da su Zrinski neka založna imanja otkupili nazad. Tako su pove-

²¹ *Isto*, str. 188. S tim podatkom smo postali sigurni, da je riječ o Stjepanu (II.) Tompa de Palychna. Da su to zaista njegova pokupska imanja, navodi nas podatak da se između ostalih sumalista spominju, na str. 189, baštinići Gašpara Križanića (*haeredes Caspar Krizanich*). To je isti Gašpar Križanić iz Obrha za kojeg Ivan Golub navodi da je bio otac jezikoslovca Jurja Križanića. Baštinići, znači Juraj Križanić i sestra Barbara Sandrić, imali su također 25 selišta. Obitelji Križanić i Tompa u 17. stoljeću bili su zemljišni susjedi te povezani višekratnim kumstvom. Kao Stjepan Tompa prije, tako je i Gašpar Križanić stupio 1614. u službu Nikole Zrinskog (Golub, Ivan. Križanićev rodni kraj i rod Križanića u njegovim spisima i suvremenim zapisima. *Historijski zbornik* (Zagreb). 25–26(1972–1973), str. 351). Međutim, 1638. kada su braća Zrinski dijelila imanja, Gašpar je bio već pokojan i zato je pravilno navedeno *Haeredes Caspar Krizanich*. Zato nema dvojbe da taj registar iz 1638. ne bi bio zbroj Stjepanovih imanja u Pokuplju, koja se ne navode posebice po imenu.

²² Točno taj podatak spominje i Lopašić: *Urbaria lingua Croatica conscripta: Hrvatski urbari: Svezak I*. Zagreb : Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, 1894, str. 208.

²³ Gyulai, É.; Horváth, Z.; Turbuly É. *Gospodarstvo i društvo međimurskog vlastelinstva u 17–18. stoljeću*, str. 42.

²⁴ *Isto*, str. 161.

²⁵ Kiss, I. N. Vojna organizacija vlastelinstva – vojnici-seljaci i vojnici-plemići. U: *Vojna krajina: Povijesni pregled – historiografija – rasprave*, ur. Dragutin Pavličević. Zagreb : Liber Centar za povijesne znanosti Sveučilišta u Zagrebu, 1984, str. 178.

²⁶ *Isto*. Istina je da autor govori također o diobi braće Zrinski, ali govori o međimurskom vlastelinstvu, iako smo za 25 selišta Stjepana Tompe utvrdili da je riječ o pokupskim selištima.

²⁷ Gyulai, É.; Horváth, Z.; Turbuly É. *Gospodarstvo i društvo međimurskog vlastelinstva u 17–18. stoljeću*, str. 41.

Zemljovid 1. *Posjedi Stjepana Tompe de Palychna i njegovih potomaka na ribničkom gospodstvu Zrinskih od 1607. do 1800. godine. Vidimo da su posjedi u neposrednoj blizini pod gradom Ribnik. Nešto dalje je Kaštel Radojčić na Mrežnici, koji je donijela u miraz Stjepanova žena Katarina Radojčić Delišimunović. Stjepan je imao kuriju u Bubnjarcima, gdje je i živio dok ga nije istjerao zet Gabriel Čolnić. Stjepanovi unuci Franjo Antun i Sigismund živjeli su na Golom vrhu, Jankovrhu sa Sopčić selom, danas Sopčić vrh i Vrvišću.*

ćali cjelovitost veleposjeda na račun plemića-familijara, i to se izrazito vidi pored ostalih i na ozaljskom i na ribničkom vlastelinstvu. Skoro 50% selišta koja su imali Zrinski bilo je u doba urote otkupljeno. Na Ozlju i Ribniku plemići-familijari su 1638. držali 673, a 1672. još samo 540 selišta.²⁸

Iako bi analiza posjeda obitelji Tompa kroz stoljeća bila zanimljiva tema za posebno iscrpnije istraživanje, možemo uočiti na prvi pogled tri osnovna načina na koji su pridobivali imanja kroz dva i pol stoljeća. Prvi način bila je kraljeva donacija posjeda zbog ratnih zasluga kao što je Nemeška²⁹ sigetskomu junaku Stjepanu I. Tompi,³⁰ Tomaševac Melkioru Tompi de Horzowa u 16. stoljeću, Vrvišće Sigismundu Tompi u 17. stoljeću itd.

Drugi način bio je korištenje posjeda, koje su iz različitih razloga založili velikaši, kao primjerice Nikola VI. Zrinski. Uopće su založni ugovori bili u 17

²⁸ Adamček, J. Zrinsko-frankopanski posjedi u XVII. stoljeću. *Radovi: Radovi Zavoda za hrvatsku povijest Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu* (Zagreb). 2(1972), str. 27.

²⁹ Nemeška (mađ. Nemeske) naselje je u mađarskom dijelu Baranje na samoj granici s Hrvatskom.

³⁰ Taj podatak nalazi se u recentnom strojopisu anonimnog autora, koji je dio fonda obitelji Tompa u HDA.

stoljeću način uzajmljivanja novčanih sredstava od pojedinaca,³¹ što znači da je Nikola Zrinski bio tada u novčanim poteškoćama. Moguće je također da nisu bila u pitanju novčana sredstva, nego su Zrinski založnim imanjima utvrđivali i jačali svoju političku moć.³² U prvom desetljeću 17. stoljeća na takav je način dobivena imanja zadržala obitelj Tompa de Palychna sve do kraja 17. stoljeća, primjerice Lipnik, Breznik, Bratovance, Paku, Pravutinu, Jankovrh itd.

Za kupovinu imanja kao treći način, možemo za sada sa sigurnošću potvrditi posjed Bubnjarci, koji je u 17. stoljeću kupio Stjepan II. Tompa de Palychna te tamo sazidao i kuriju, Petrovinu, koju je kupio Melkior Tompa de Horzowa od obitelji Bedeković krajem 16. stoljeća, predij Gedrovz (Hedrovcz) koji je kupio Mihovil Tompa de Horzowa 1506. itd. Dio imanja u posjedu obitelji Tompa bio je dijelom miraz, primjerice kaštel Radojčić na Mrežnici i posjedi Mihaela Tompe na prijelazu iz 15. u 16. stoljeće, koje je donijela njegova žena Kristina Garažda itd.

Stjepan Tompa de Palychna bio je oženjen Katarinom Radojčić (obitelj je poznata kao i Delišimunović), s kojom je imao kćer Katarinu. Godine 1618. izdao je ugarski palatin Žigmund Forgač ispravu kojom Stjepanu i Katarini izdaje novu darovnicu za plemićku kuriju u Bubnjarcima s pripadajuća četiri kmetska selišta. Pored toga se potvrđuje vlasništvo dijela zapuštenog kaštela Mlaka ili Kaštela Radojčić na Mrežnici s 32 kmeta.

Požun, 28. svibnja 1618:

Žigmund Forgač, ugarski palatin, uzevši u obzir vjernost i vjernu službu Stjepana Tompe de Palychna, zbog njegovih iskazanih zasluga prema Kraljevini Ugarskoj i kralju, njegovoj ženi Katarini Radojčić, izdaje novu darovnicu za plemićku kuriju sa četiri kmetska selišta u Bubnjarcima te za dio napuštenog kaštela Mlaka ili Radojčić kaštela na Mrežnici, posjede koji se nalaze u Zagrebačkoj županiji, u Kraljevini Slavoniji, za koje se kaže da ne prelazi broj od 32 kmeta i koje je ona, kao i njeni preci u miru uživali.³³

Čini se da je Stjepan uživao neko vrijeme miran život na svojim posjedima radeći kao familijar grofova Zrinskih, sve dok se nije njegova kći Katarina udala za obližnjeg sitnog plemića Gabrijela Čolnića (*Gabor Cholnich*). Gabrijelovi preci bili su također raseljena plemićka obitelj iz okolice Bihaća, koja se već u prvoj polovici 16. stoljeća naselila na Žumberku. Obiteljski posjed imali su u Oštrcu kraj Kostanjevice.³⁴

³¹ Šamšalović, M. O zalaganju nekretnina u Banskoj Hrvatskoj XVII. stoljeća. *Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU* (Zagreb), 2(1959), str. 144.

³² *Isto*, str. 133.

³³ HR-HDA-775. Obitelj Tompa. Dokument izdan u Požunu, 28. svibnja 1618, nalazi se u fondu obitelji Tompa.

³⁴ Leksikografski zavod Miroslav Krleža. S. v. Čolnić. U: *Hrvatska enciklopedija*. URL: <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=13590> (17.07.2017.)

U fondu obitelji Tompa u HDA čuva se Stjepanovo pismo, koje je bilo napisano oko 1641. godine. Stjepan je opisao svoje muke (»Ia, Istvan Tompa y ia Petar Tompa dayemo na znanie usim i usakem«), koje je doživljavao zajedno s mladim sinom Petrom od nasilnog zeta Čolnića. Taj je sa ženom Katarinom, Stjepanovom kćeri, »dvakrat« provalio u dvor Bubnjarci »katerga sem z uelikom mukom, trudom i potroskom moyim, na moyu kupovnu Zemly szidal, zgradil y nacinil« i nasilno oduzeo neke stvari. »Tretich« je Čolnić došao sa svojom vojskom i dvorac potpuno opustošio, oduzeo obiteljske isprave i zapalio ih na lomači u dvorištu. Stjepana i sina mu Petra su iz doma »izegnali brez obleke« te su otac i sin trpjeli silnu neimaštinu. Budući da nisu mogli više tako živjeti (»i tako my pogibauchi od nevolye, golote y glada«) obratili su se za pomoć i zaštitu »plemenitem y vitesskom« Jurju Sandriću (*Georgius Zandrich*)³⁵ i njegovoj ženi »uissoko royeni Gospe« Barbari Križanić (*Crisanich*). Međutim, mi možemo s pravom sumnjati da je bila »Sandrićeva zaštita« samo Stjepanov izlaz u nevolji, gdje se morao odlučiti za manje između dva zla. Potvrdu našeg nagađanja smo dobili u biografiji kao i u jednom pismu Jurja Križanića,³⁶ Barbarina brata. Kada je umro Jurjev (i Barbarin) otac Gašpar, pokušao je Sandrić prisvojiti posjed i imovinu Križanića i zato se je morao mladi Juraj obratiti za pomoć sudu.³⁷ Nešto kasnije, oko 1647. u jednom je pismu napisao da strahuje za svoju majku zbog toga što Sandrić sa njom loše postupava.³⁸ Tako vidimo da je ono što je radio Čolnić s obitelji svoje žene (s njezinim ocem Stjepanom i bratom Petrom Tompa), radio je i Sandrić s obitelji svoje žene (s njezinim bratom Jurjem Križanićem i majkom Suzanom rođ. Oršić). Čini se da se Stjepan Tompa, da bi pobjegao od jednog nasilnika, morao dati pod zaštitu drugog i vjerojatno moćnijeg nasilnika!

Je li Stjepanov sin Petar, koji se spominje oko 1641. u pismu u fondu obitelji Tompa bio iz braka s Katarinom Radojčić Delišimunović? Kćer Katarina, udana Čolnić, sigurno je bila. Ako bismo Wurzbachovo rodoslovlje uzeli za ispravno, tada je taj Stjepan bio oženjen Karolinom, barunicom (*Freiin*) Karolinom de Apoky.³⁹

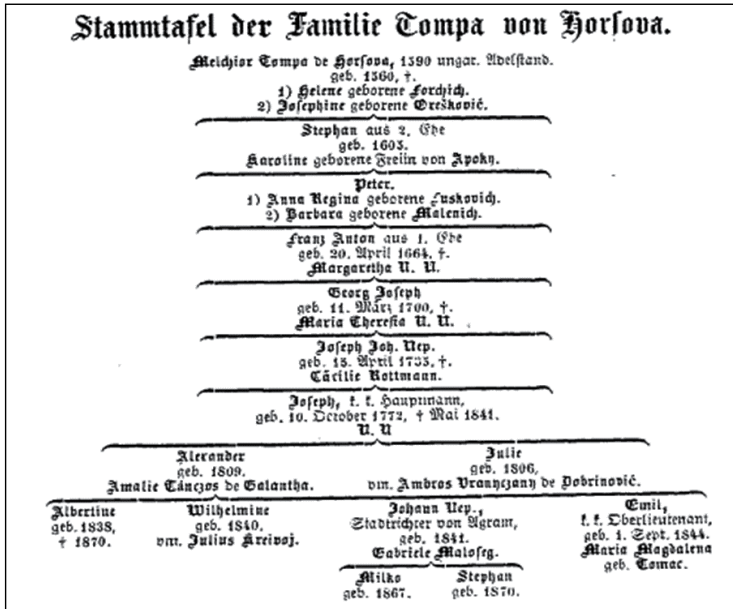
³⁵ Vjerojatno je to isti Juraj Sandrić koji je bio kapetan primorskih posjeda grofova Zrinskih i bio oženjen Barbarom, sestrom hrvatskog lingvиста, književnika i političara Juraja Križanića (Golub, Ivan. Križanićev rodni kraj i rod Križanića u njegovim spisima i suvremenim zapisima, str. 354.)

³⁶ Jagić, V. *Život i rad Jurja Križanića: O tristogodišnjici njegova rođenja*. Zagreb : Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, 1917, str. 15.

³⁷ Kukuljević Sakcinski, I. (ur.). *Arhiv za povjesnicu jugoslavensku: Knjiga 10*. Zagreb : U tiskari Dragutina Albrechta, 1869, str. 15.

³⁸ „Osjećam griznju savjesti zbog nje, što u svojoj starosti podložna neharmonom zetu mnogo trpi od njega“ (Golub, Ivan. *Križanić*. Zagreb : Kršćanska sadašnjost, 1987, str. 61).

³⁹ Plemićku obitelj sa odrednicom Apoky nismo našli, ali nalazimo obitelj malih plemića Apoka u Željznoj županiji (*Libri regii/Király köyvek 1527–1918*. Arcanum Adatbázis Kft. Budimpešta: Magyar Országos Levéltár, 2006). Svakako je potrebno naglasiti dva važna indikatora koja nam ukazuju da je Stjepan II. Tompa de Palychna bio oženjen Anom de Bebesi/Bebessy, pripadnicom plemićke obitelji iz Zaladske županije, kao što i obitelj Apoka nalazimo u susjednoj Željznoj županiji. Rodoslov u fondu obitelji Tompa u HDA navodi da je s barunicom de Apoky bio oženjen Nikola II., sin Melkiora Tompe de Horzowa. Po Wurzbachu su Stjepan i Nikola bili polubraća.

Slika 1. Rodoslovlje obitelji Tompa de Horzowa u 17. stoljeću, kako to navodi Wurzbach u Biografskom leksikonu iz 1882. godine. Prvi je Melkior Tompa de Horzowa. Drugi je njegov sin Stjepan iz drugog braka s Josipinom Orešković. Ali taj Stjepan (II.) bio je de Palychna, tako ga navode i izvorne listine u fondu obitelji u HDA. Stjepanov sin Petar bio je de Palychna. Veoma je važan podatak da Wurzbach navodi samo jednog Petrova sina iz prvog braka, Franju Antuna i točno je da njegovi potomci rabe pridjevnik Tompa de Horzowa (primjerice „Julijana od Horšove“ ud. Vranicansy Dobrinoviću 19. stoljeće itd). Međutim Wurzbach ne navodi i ostalu djecu iz druga dva Petrova braka. Kod Wurzbacha vidimo samo dvije Petrove žene, Anu Reginu Fusković (vjerojatno Farkašić) kao prvu i Barbaru Malenich kao drugu.

S tom analizom još nismo zaključili problem identiteta Stjepana I. i Stjepana II. de Palychna. Rodoslov u HDA povezuje te dvije osobe kao pradjeda i praunuka: Stjepan I. – Melkior – Nikola – Stjepan II. Mi smo već po godinama utvrdili da to nije moglo biti tako.

Logičnije bi bilo da je Stjepan II. bio sin ili unuk Stjepana I. Tada bi s lakoćom tvrdili da govorimo o dvije obitelji Tompa. Ali već Wurzbachov rodoslov to nije potvrdio i, kako smo i mi ustanovili, kod kasnijih generacija rabljenje obaju odrednica u jednoj obitelji vidjeli smo da tu hipotezu ne možemo s lakoćom odbaciti.

Iako se čini da je hipoteza o dva pridjevka u istoj obitelji, koja ide po načelu djeca iz prvog braka rabe pridjevak de Horzowa, iz drugog pak de Palychna, moramo izraziti i određen oprez. Slične prakse nismo našli kod drugih plemićkih obitelji, pa bismo također mogli reći da su u različitim vremenskim periodima pripadnici iste obitelji koristili dva različita pridjevka.

Petar Tompa de Palychna, njegove ženidbe i njihove posljedice

Lipnik i Ribnik bili su na tada važnoj prometnici prema Kranjskoj i Metlici. Ribnik je bio “predstraža” susjednoj Kranjskoj u vrijeme turskih upada. Metlika na kranjskoj i Ribnik na hrvatskoj strani bili su središte protestantizma u tim predjelima. U Ribniku je djelovao protestantski svećenik Grgur Vlahović, kojega je poslije zatvorio ljubljanski biskup. Njega je naslijedio svećenik Petar Lukić, koji je imao mnogo prijatelja i istomišljenika među okolnim plemićima. Komu su se pridružili pripadnici obitelji Tompa, možemo za sada samo nagađati, ali nas jedan podatak navodi na pomisao da su i oni bili neko vrijeme pristaše protestantizma. Stjepan Tompa je, naime, dobio 1607. imanja u Lipniku, Bratovancima i Brezniku od Nikole Zrinskog kao znak vjernog prijateljstva. Je li vjerno prijateljstvo značilo i zajedničku naklonjenost novoj vjeri, možemo samo nagađati.

Svakako to nije više važno za Stjepanova sina Petra Tompu de Palychna, koji se spominje zajedno s Adamom Križanićem, Adamom Zdenčajem⁴⁰ i drugima kao član bratovštine sv. Antuna Padovanskog u istoimenoj kapeli kod Ozlja. Kanonska vizitacija iz 1690. spominje da se u kapeli sastaje i za nju skrbi izvjesna kongregacija ili bratovština, koja je bila odobrena od „vrhovnih papa i biskupa te dijeceze“.⁴¹ Kanonska vizitacija iz 1703. spominje da im nije bio dozvoljen uvid u kapelu sv. Antuna zato što je ona privilegirana.⁴²

Pored Stjepana II. Tompe de Palychna vidnije je mjesto među lipničkim malim plemstvom zauzimao i njegov sin Petar Tompa de Palychna. Literatura ga spominje kao Petra Tompu od Paližne, iako to nije točno. Paližna (mađ. Palisna) ili Palešnik kod Garešnice te Palična (mađ. Palicsna, lat. Palychna) kod Nove Rače, bila su dva različita posjeda i po njima su se nazivale različite obitelji: hrvatski ban Ivan bio je od Paližne, a više obitelji (primjerice Mikulašići de Palychna) imalo je posjed Palična (Palicsna Szentpeter, današnji Severin kod Nove Rače).

Prve podatke o Petru saznajemo iz pisma njegova oca Stjepana iz 1641. godine. Tada je bio još dječak i očinski dom u Bubnjarcima opustošila je i zauzela njegova starija sestra (moguće polusestra) Katarina sa svojim mužem Gabrijelom

⁴⁰ Sve spomenute obitelji bile su u obiteljskim vezama.

⁴¹ Laszowski, E. *Grad Ozalj i njegova okolina: mjestopisne i povijesne crtice*. Zagreb : Tisak tiskare Stjepan Blažanin, 1929, str. 46.

⁴² *Isto*, str. 47.

Čolnićem. Tada su otac i sin prognani od doma bez odjeće te gladni potražili pomoć kod obiteljskih prijatelja Križanića, odnosno Sandrića.

Sljedeće podatke o Stjepanovu sinu Petru nalazimo 1673. godine. Kao i Stjepan (I.) i Stjepan (II.) de Palychna, tako je i Petar bio familijar kod grofova Zrinskih. Tada se spominje kao upravitelj zaplijenjenih posjeda grofova Zrinskih u Brlogu kod Ozlja.⁴³ Petar je bio familijar te velikaške obitelji kao i njegov otac sve do urote, koja je stajala glave Petra Zrinskog. Izgleda da nije bio uz svojeg gospodara i nije sudjelovao u uroti, ali su sudjelovale one obitelji u koje su bili udani i oženjeni pripadnici obitelji Tompa: Petrova treća žena bila je iz obitelji Malenić (rođaka urotnika Gjura Malenića), a Petrova sestra Katarina bila je udana za pripadnika obitelji Čolnić, kojoj je pripadao i urotnik Gašpar. Velikaši su se ubrzo bacili u plijenjenje bogate ostavštine, a među njima su prednjačili grof Paradaiser, Erdödy, još neki karlovački kapetani itd. Naravno, tu su bila sva pokretna i nepokretna dobra Zrinskih. Karlovački su vojnici poslije plijenjena Ribnika počeli i prodavati plijen. Tako saznajemo da je Ivan Zdenčaj, tast Margarete Zdenčaj rođ. Maršanić, koja se poslije skore smrti svojeg prvog muža Baltazara Zdenčaja⁴⁴ udala za Petrova sina Franju Antuna,⁴⁵ kupio 30 vagana prosa. Od baruna Saurera, koji je također vrijedno plijenio Zrinska imanja, dobio je namjesto plaće još 100 vagana prosa.⁴⁶

Poslije pljenidbe Ozlja prvi su upravnici dobara postupali nasilno i samovoljno, tako da je tom prilikom bila provedena i istraga, gdje je svjedok bio plemić Petar Tompa.⁴⁷ Austrijska komora, koja je poslije zaplijene zrinsko-frankopanskih imanja postala najbogatiji vlastelin u Hrvatskoj, postavila je Petra kao upravitelja nekih imanja, koje su gore navedeni velikaši-otmičari morali vratiti i tako je Petar postao zapovjednik tvrđe i dobara u Ozlju.⁴⁸ Petar je bio još i svjedok kod procesa protiv karlovačkih vojnika, koji su oplijenili grad Svarču, a poslije ga i porušili.⁴⁹

Na drugom mjestu čitamo da Petar posjeduje jedan kuhinjski mužar s tučkom od bronce: „Petrus Tompa habet aeneum montarium culinare cum pistillo,

⁴³ Laszowski navodi da je Ivan Hrzić upravljao polovinom dobara, „prefekt ozaljskih i ribničkih dobara“, fiskalnim dijelom Ivan Kukuljević, prefekt drugog dijela bio je Petar Tompa (Laszowski, E. *Grad Ozalj i njegova okolina*, str. 68–69).

⁴⁴ HR-HDA-775. Obitelj Tompa. Listina od 7. svibnja 1677. godine.

⁴⁵ Franjo Antun Tompa, sin Petra Tompe de Palychna bio je prvorodeni Petrov sin iz prvog braka, čiji su prauunci i pra-prauunci (Julijana ud. Vranyczany Dobrinović, Emil Karlo Tompa) nosili odrednicu *od Horšove*.

⁴⁶ Horvat, R. Zapljena Zrinskih imanja. *Hrvatsko kolo* (Zagreb). 4(1908), str. 219.

⁴⁷ *Isto*, str. 217.

⁴⁸ *Isto*, str. 207.

⁴⁹ *Isto*.

no. 1.⁵⁰ Je li to bio dio nadoknade za plaću od komore, kao što se to dogodilo s Ivanom Zdenčajem, svekrom buduće Petrove snahe Margarete Maršanić?⁵¹

Petar Tompa imao je svoja selišta u Bratovancih još 1680. godine.⁵² Lopašićeva bilješka o Petru i Stjepanu Tompi navodi: „ovi Tompe pisahu se de Palichna, razlikujuć se od druge grane porodice Tompe, koje potekoše od Hrsove (Horzowa)“.

Jedan dokument s nadnevkom 17. listopada 1689. iz fonda obitelji Tompa u HDA navodi tri Petrova braka: to je prijepis zapovjednog naloga bana Nikole Erdödyja Jakovu Ilijašiću, podžupanu Zagrebačke županije i Krstu Zniki, plemićkomu sucu iste županije, izdan na zahtjev Sigismunda, sina pokojnog Petra Tompe i njegove supruge, pokojne Regine Fuskarich.⁵³ On je zajedno s Ivanom sinom istog Petra Tompe i Magdalene Femenić, njegove prijašnje supruge, naveo kako je Barbara Malenić,⁵⁴ udovica rečenog Petra Tompe, a njihova maćeha i skrbnica, kao i svojih kćeri Judite i Helene, koje su također i kćeri Petra Tompe, darovala njihovim sestrama kuriju Jankov Vrh, zvano Sredncza Szello.⁵⁵

Po rodoslovlju u HDA preživjela djeca su: od prve žene Magdalene Femenić samo prvorodeni sin Franjo Antun, od druge žene Ane Regine Fuskarich samo Sigismund te kćeri Helena i Judita s Barbarom Malenić. Zbunjuje podatak u listini iz HDA iz 1689., gdje se navodi i Ivan, kojeg ne spominje detaljan rodoslov u fondu obitelji Tompa u HDA.⁵⁶

Potomci Petra Tompe de Palychna kao Tompe de Horzowa

Potomke Petra Tompe relativno je lako slijediti od 1664. jer je u fondu obitelji Tompa sačuvana *Deductio genealogiae nobilis familiae Tompiana* iz 19. stoljeća, sastavljena na temelju matičnih knjiga župe Lipnik. Knjige krštenih sačuvane su od 1659., vjenčanih od 1679. i knjige umrlih tek od 1757. godine.⁵⁷

⁵⁰ Laszowski, Emilij. Razgrabljene stvari grofa Petra Zrinskoga i Franje Krste Frankopana i njihovih pristaša g. 1670–1671. *Starine* (Zagreb), 41(1948), str. 212.

⁵¹ Sin Ivana Zdenčaja Baltazar bio je prvi muž Margarete rod. Maršanić. Poslije njegove smrti Margareta se preudala za Petrova sina Franju Antuna.

⁵² Lopašić, R, ur. *Urbaria lingua Croatica conscripta: Hrvatski urbari: Svezak I*. Zagreb : Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, 1894, str. 275.

⁵³ Regina Fuškarić (vjerojatno Farkašić), kao što vidimo iz ove listine, bila je druga žena Petra Tompe de Palychna, a ne prva kao što navodi Wurzbach.

⁵⁴ Barbara Malenić, treća žena Petra Tompe de Palychna, u dokumentu nejasno napisano kao Lenić.

⁵⁵ HR-HDA-775. Obitelj Tompa. Sopčić selo. Danas Sopčić Vrh u općini Ribnik u Karlovačkoj županiji. Udaljeno je oko jedan kilometar od Ribnika.

⁵⁶ Moguće je da je Ivan bilo samo jedno od krsnih imena. To nam je više puta stvaralo probleme pri identifikaciji i drugih osoba. Primjerice Sigismundov sin Josip Nikola u nekim je dokumentima samo Josip, a u drugim samo Nikola itd.

⁵⁷ HR-HDA-1448. Zbirka mikrofilmova matičnih knjiga župe Lipnik.

U Lipniku potomci su Franje Antuna, najstarijeg sina Petra Tompe po rodoslavu iz HDA i jedinog po Wurzbachu živjeli sve do kraja 18. stoljeća. Oko 1802. preselili su se u Sredičko.⁵⁸ U rodoslavlju u fondu obitelji Tompa u HDA i kod Wurzbacha piše da je Franjo Antun bio rođen 20. travnja 1664., s tom razlikom da rodoslov u HDA navodi da je bio iz Petrova braka s prvom ženom Magdalenom de Femenić, Wurzbach pak iz braka s Anom Reginom Fuškarić.⁵⁹

Već smo spomenuli da se Wurzbachovo rodoslovlje od Melkiora znatno razlikuje u jednom dijelu od onog iz fonda obitelji Tompa u HDA. Rodoslovlje iz HDA ne navodi da se Melkior oženio i drugi put Josipinom Orešković te da je s njom imao sina Stjepana. Taj Stjepan, koji se rodio 1605., spominje se kod Wurzbacha, ali ne i u HDA. To nije mogao biti po godinama Stjepan (II.) de Palychna. Ali Wurzbach navodi da je Petar Tompa upravo Stjepanov sin, što bi bilo u skladu s našim podacima. Tamo se navodi i da je Stjepan bio oženjen Karolinom de Apoky. Tu je najveće razilaženje s podacima kod Wurzbacha⁶⁰ i kod rodoslovlja u HDA. Naime, mi znamo iz listina da je Stjepan Tompa de Palychna bio oženjen Katarinom Radojčić i s njom imao kćer Katarinu i sina Petra. Po Wurzbachu je Stjepan bio oženjen Karolinom de Apoky i imao također sina Petra. Svatko bi rekao da je to još jedna grana obitelji Tompa i da se ne radi o istim osobama.

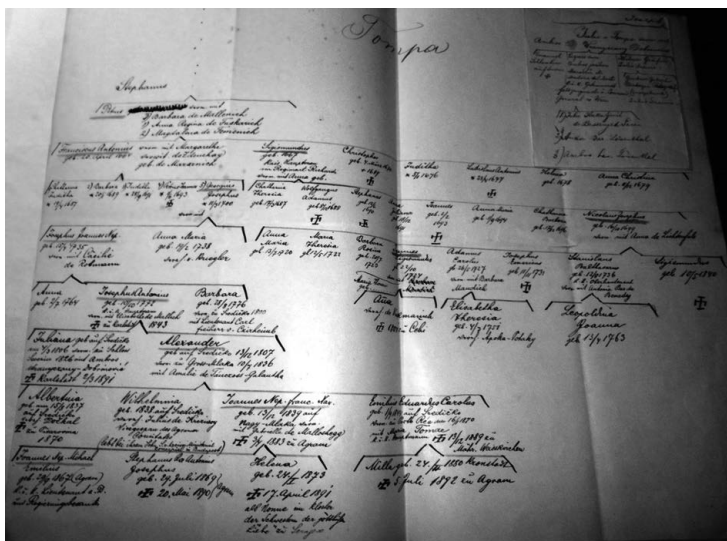
Ali po Wurzbachu je Peter imao sina Franju Antuna što je identično s rodoslavljem u HDA. Dalje se navode potomci Franje Antuna sve do Julije Tompa ud. Vranyczany Dobrinović. Sve to je identično kao i rodoslov u HDA, koji je još mnogo detaljniji. Mi iz toga zaključujemo ono što smo cijelo vrijeme istraživanja predviđali: potomci iz jednog braka ne spominju u rodoslavlju svoju polubraču i polusestre iz drugih brakova te tako dolazi do toga da neke osobe iako su u bliskom rodu ne možemo točno povezati (osim u ovom primjeru, gdje rodoslovlje u HDA navodi svu djecu Petra Tompe de Palychna). Wurzbach, primjerice, uopće ne navodi Melkiorovu djecu iz prvog braka s Helenom Forčić od Butinavca.

U rodoslovnoj skici u gornjem desnom uglu je genealogija obitelji Julijane Tompa, koja se udala za Ambroza Vranyczany-Dobrinovića st. Tu su zapisana njihova djeca: Emanuel, koji je umro bez potomaka, Agnes ili Neža, udata za feldmar-

⁵⁸ U doba ukidanja feudalnih odnosa 1848. godine imala je Amalija Tompa (rođena de Tanczoss-Galantha), udovica Aleksandra Tompe, u Sredičkom šest selišta i četiri selišne obitelji (Popović, Š. Popis imanja Zagrebačke županije u doba ukidanja feudalnih odnosa, str. 289).

⁵⁹ Prezime je nejasno. Negdje se navodi kao Fušković, negdje kao Fuškarić (rodoslov iz HDA). Tih prezimena u Hrvatskoj nismo našli. Vjerojatno je pravilan zapis prezimena Farkašić, kako se to navodi i u fondu Hrvatsko plemstvo (HR-HDA-884. Hrvatsko plemstvo). Farkašići su plemićki rod iz plemena Krešćića, koje je bilo nastanjeno oko Podzvizda i Vranograča (Lopašić, *Bihać i bihaćka krajina*, str. 259). Kasnije su se kao još jedna raseljena plemićka obitelj zbog osmanske ugroze nastanili u Pokuplju. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. S. v. Farkašić. U: *Hrvatski biografski leksikon*. URL: <http://hbl.lzmk.hr/clanak.aspx?id=5850> (17.07.2017.)

⁶⁰ Wurzbach, C. von, ur. *Biographisches Lexikon des Kaiserthums Oesterreich: Vol. 46: Toffoli – Traubenburg*. Beč: K. K. Hof. und Staatsdruckerei, 1882.

Slika 2. HR-HDA-775. Obitelj Tompa. Obiteljsko stablo Petra Tompe de Palychna. Na lijevoj su potomci prvorođenog Franje Antuna, koji su rabili odrednicu de Horzowa, na desnoj su potomci Sigmunda Tompe de Palychna. U gornjem desnom uglu upisana su djeca Julije Tompa, ud. Vranizany Dobrinović.

šala Marojčić (Maroichich) di Madona del Monte.⁶¹ Pod Agnes su napisana obitelji Kukuljević Sakcinski i Anka barunica Löwenthal. To su obitelji u koje su se udale Ana i Klara, kćeri Agnes Marojčić de Madonna del Monte.⁶² Zadnja je zapisana Wilhelmina, udana grofica Salis-Saevis/Seewis. Na kvadratu u gornjem desnom kutu nisu zapisani⁶³ još jedan Julijanin sin, Josip Vranicani, severinski sudac i prijatelj Radoslava Lopašića te kći Ivana (Irma), udata Lopašić. Iz tih podataka vidimo da ni pisac rodoslova u HDA ni Wurzbach nisu imali svih podataka.

⁶¹ O njima piše Radoslav Lopašić kao dobri poznavalac i prijatelj obitelji u: *Oko Kupe i Korane: Mjestopisne i povjestne crtice*. Dopunio Emilij Laszowski. Zagreb: Matica hrvatska, 1895, str. 256–247.

⁶² Kao zanimljivost dodajmo informaciju, koju smo dobili u obiteljskim dokumentima obitelji tzv. Podokičkih Tompa, gdje nalazimo jedan recentni list (potpisao ga je obiteljski prijatelj ing. Stjepan Keglević 1986.), na kojem piše da se Klara udala za velikog župana Božidara Kukuljevića Sakcinskog i s njim imala Radovana (žena bar. Jordis), Marinu/Ivanu? (ud. Balogh) i Ladislavu (udanu za dr. Josipa Šabana), koja je baka poznate hrvatske kazališne glumice Urše Raukar, tj. Nede Gamulin. Potonja je te podatke potvrdila u telefonskom razgovoru s autoricom ovog članka.

⁶³ Ambroz Vranyczany Dobrinović bio je s Julijom Tompa oženjen treći put. Prva žena bila je Franciska Cvetić (Cvettich), druga Agneza Špišić, a Julijom se oženio 1830. te s njom imao dva sina i šest kćeri (Vranyczany, Giorgio. *Zur Geschichte der Familie Vranyczany*. Rijeka: Typographische Kunstanstalt Miriam, 1912, str. 49). Mi smo pronašli spomenute samo četiri kćeri.

Pozorni čitatelj bi se s pravom mogao upitati po kakvoj metodi je autorica ovog članka odlučila da je Nagyjev rodoslov o kojem smo pisali u prethodnom broju *Arhivskog vjesnika* netočan, a Wurzbachov točan. Zašto mislimo da je Nagyjev rodoslov do neke mjere netočan, već smo napisali u prijašnjim člancima. Za Wurzbacha imamo razlog koji je samo naše predviđanje. Potonji je knjigu pisao u Beču krajem 19. stoljeća, u godinama kada su tamo živjeli potomci Petrova sina Franje Antuna. Naime, cijela obitelj Agnese Marojčić di Madonna del Monte, kćeri Julije Vranczany Dobrinović rođ. Tompa živjela je tamo i posve bi bilo moguće da je Wurzbach neke podatke pridobio od pripadnika te obitelji. Julijana navodi u nekim dokumentima sebe kao rođenu Tompa od Horšove ili Oršove.⁶⁴

Julijanin brat Aleksandar bio je oženjen Amalijom Tancoš od Galanthe. Imali su četvoro djece. Aleksandrovi potomci su se također koristili pridjevkom de Horzowa, primjerice Aleksandrov sin Emil Edvard Karlo (1844.–1889.), kraljev kapetan,⁶⁵ i to im priznaje i recentni strojopis u fondu obitelji Tompa u HDA jer navodi kao još živuće potomke obitelji Tompa de Horzowa upravo djecu i unuke Aleksandra Tompe.

Potomci Petra Tompe de Palychna kao Tompe de Palychna

Petrov drugorođeni sin bio je Sigismund Tompa de Palychna. Prve podatke o njemu potražili smo u rodoslovlju obitelji Tompa u HDA. Tamo piše samo da je bio rođen 1667. i postavljen je znak pitanja, jer je vjerojatno bio rođen godinu prije ili poslije tog datuma. Dalje slijedimo da je bio kraljev satnik u pukovnij Richardi (*Kais. Hauptmann in Regiment Richardi*).

U Bojničičevu *Siebmacher's Grosses und allgemeines Wappenbuch* otkrili smo i njegov pečat iz 1686. godine. Tada je Sigismund imao oko 19–20 godina. Kod Bojničiča je Sigismund Tompa napisan u mađarskom obliku kao *de Paliscna*.⁶⁶ Na podlozi tog pečata Bojničić je izradio i njegov grb, o čemu smo već pisali u članku *Četiri grba obitelji Tompa de Horzowa i Tompa de Palychna*. Nešto kasnije, 1693. nalazimo ga kao tridesetničara na carinskoj upravi Ugarske u Nedelišću. Pored njegova imena napisano je i da je prije bio oficir te da se borio protiv Turaka. Na

⁶⁴ *Primorac* (Kraljevica). 6 (8. ožujka 1878), 29, str. 3. Prilikom smrti barunice Marojčić, Julijine kćeri, potpisuje se majka kao Julijana Vranzany-Dobrinović, rođena Tompa Horšovska.

⁶⁵ Hrvatski povijesni muzej: sakupljanje građe 2010. „Konačna odpusnica“ Kr. ug. 81. pučko-ustaškog kotarskog zapovjedništva na ime Emil Carlo Tompa de Horšova, Zagrebu 31. prosinca 1910.; litografija, rukopis, pečat; papir, vel. 50 x 59,5 cm; HPM 89626. Emil Karlo upisan je kao Tompa v. Horšova, Također piše u osmrtnici Gabriele pl. Tompa iz 1916. zapisano od Horšove (HR-HDA-775. Obitelj Tompa).

⁶⁶ Bojničić, I. *Siebmacher's Grosses und allgemeines Wappenbuch: in einer neu, vollständig geordneten und reichvermehrten Auflage: mit heraldischen un historisch-genealogischen Erläuterungen*. Bd. 4 Abt. 13, Der Adel von Kroatien und Slavonien. Nürnberg : Von Bauer und Raspe, 1899, str. 191. Tamo piše, da se pečat Sigismunda Tompe nalazi u kroat. Landesarchive.

carinskoj upravi bio je punih deset godina, od 1693. do 1703.,⁶⁷ te, kao što navodi isti izvor, tada je i umro, star oko 36 godina.

U svibnju 1686. zalaže Adam Zrinski Sigismundu Tompi imanje Vrvišće, koje je još prije bilo u zakupu njegova oca Petra.

Beč, 5. svibnja 1686: Adam Zrinski svjedoči kako je uzevši u obzir zasluge obitelji Tompa u prošlosti, a posebno zasluge Sigismunda Tompe, kapetana Richardove pukovnije, te budući da je Tompa obećao da će i dalje biti vjeran, istom Žigmundu i njegovih potomcima i nasljednicima darovao jednu kuriju zvanu Vervische,⁶⁸ veličine osam selišta, koju je nekoć posjedovao pokojni Mihovil Szaz, upravitelj Primorskih dobara Zrinskih. Zgrade su na tom posjedu bile procijenjene na 40 rajnskih forinti, zajedno sa zemljištem (fundušem), vrtom, kmetovima, podložnicima i inkvilinima⁶⁹ te se navodi kako s njima preuzima i njihova davanja. Nadalje, rečenoj kuriji pripadaju vinogradi veličine 30 kosaca, jedan mlin sa tri kotača na rijeci Kupi, koji su svi dosad pripadali pod tvrđu Ribnik u Zagrebačkoj županiji. Nadalje, s jednog drugog posjeda dva komada sjenokoša zvane Selišće (Szelische) i Močišće (Mostische), koje se također nalaze pod tvrđom Ribnik.

Rečene posjede Sigismundu Tompi je dao za 100 zlatnih dukata (koje je iz ruku istog Sigismunda primio u sljedećim novcima: osam tzv. Ferdinandovaca, od kojih svaki vrijedi deset zlatnika, a ostali pak iznos u običnim zlatnicima).⁷⁰

Potvrdu o zakupu istog imanja nalazimo još i 1727., a odnosi se na Sigismundova sina Josipa Nikolu, Petrova unuka i Stjepanova praunuka. Josip Nikola spominje se još 1747. i 1748. s imanjima Jankovrh, Breznik, Paka, Lipnik i Vrvišće.⁷¹ U Paki i Vrvišću imao je kurije koje su imale cvjetni i vrt za povrće iza kuće, a voćnjak s jabukama i vinova loza bili su na prednjoj strani na ulazu.⁷² Josip Nikola bio je po rodoslovu u fondu obitelji Tompa u HDA oženjen barunicom Annom von Lichtenfels, negdje piše Katarinom von Lichtenfels. Matične knjige rođenih župe Lipnik zapisuju Katarinu Sily kao ženu Josipa Nikole. Moguće je da je i Sigismundov sin Josip Nikola imao dvije žene ili da je Szillijeva bila krštena kao

⁶⁷ Fallenbüch, Z. Állami (Királyi és Császári) Tisztviségyelők a 17. Századi Magyarországon: Adattár. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Osiris Kiadó, 2002. URL: <http://mek.oszk.hu/02300/02333/02333.pdf> (06.10.2012) Na str. 329 piše da je Sigismund bio harmincados, od mađ. harminc (trideset), što znači tridesetničar, lat. tricesimator. Vidi također: Leksikografski zavod Miroslav Krleža. S. v. Harmica. U: Hrvatska enciklopedija. URL: <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=24429> (17.07.2017.)

⁶⁸ Imanje Vrvišće kod Ribnika bilo je prije u posjedu Ivana Juraja Affeltera. Affelter, koji je bio kapetan tvrđe Bakar, dobio je imanje od Petra Zrinskog 1649. godine.

⁶⁹ Podložnici su također poimence nabrojani.

⁷⁰ HR-HDA-775. Obitelj Tompa. Ta listina se čuva u fondu obitelji Tompa.

⁷¹ *Urbaria et conscriptiones*. Budimpešta : Arcanum Adatabázis Kft, 2004, UC 31:84, UC 72:37.

⁷² *Isto*, UC 72:37.

Ana Katarina.⁷³ Tu također vidimo još jedan primjer kako su se pripadnici obitelji Tompa ženili s pripadnicama malog plemstva iz najbliže okolice.⁷⁴ Golub spominje da su susjedi međaši Križanićevih na potoku Obrh bili Sziliji također jedna od obitelji malog lipničkog plemstva.⁷⁵

Ali ono što je najzanimljivije, mi listinu iz 1727. naslovljenu na Josipa Nikolu danas nalazimo u privatnom vlasništvu kao obiteljsku ostavštinu kod još živućeg muškog člana jedne druge grane plemićke rodbine Tompa.⁷⁶ Tu granu mi nazivamo „Podokičke Tompe“ jer ih u 19. stoljeću nalazimo u Repišću i Tržiću. Toj obitelji posvetit ćemo zadnji članak o obitelji/ima Tompa. Podokičke Tompe su na neki način morale biti u rodbinskoj vezi s Josipom Nikolom, sinom Sigismunda Tompe de Palychna. Ono što zbunjuje je to da rodoslovna skica u HDA pokazuje da je Sigismundova grana izumrla u muškoj liniji sredinom 18. stoljeća.

U zbirci Hrvatsko plemstvo u HDA⁷⁷ upisane su obje grane obitelji Tompa. O grani Tompa de Horzowa zapisano je mnogo više. Spominje se Petar Tompa kao Stjepanov sin te Petrova djeca iz brakova s Reginom Fušković i Barbarom Malenić. Taj rodoslov nije pravilan, osim u nekim detaljima jer razlikuje Reginu Fušković i Rozu Farkašić, koje su u biti jedna osoba. Također ne spominje treću ženu Magdalenу Femen/ić. Nama je jedini relevantni izvor listina iz fonda obitelji Tompa u HDA od 17. listopada 1689., koja spominje točne obiteljske relacije i koju smo na prijašnjim stranicama predočili, znači tri žene Petra Tompa po vrsnom redu.

Kod Tompa de Palychna upisan je ponovo Petar s djecom Sigismundom i Franjom.⁷⁸ To posredno dokazuje hipotezu o dvije grane od istog pretka, koje se dijele po načelu da djeca iz prvog braka imaju odrednicu de Horzowa, a iz drugog de Palychna. Tu je kao Petrova žena upisana Roza Farkašić, a ne Regina Fušković, kao što se spominje i u rodoslovu obitelji Tompa u njihovu fondu u HDA i kod Wurzbacha. To su jedini podatci o obitelji Tompa de Palychna u zbirci Hrvatsko plemstvo u HDA. Na dnu sa strane spominje se da su braća (polubraća) Sigismund i Franjo⁷⁹ imali kuću u Metlici u Kranjskoj.

⁷³ HR-HDA-1448. ZB MK ž. Lipnik MKR 1659.–1733., 1754.–1767., 1767.–1784. To je zbirka mikrofilmova matičnih knjiga župe Lipnik, matične knjige rođenih. Jedino što dosada nismo saznali je to jesu li Sziliji dobili pri podjeli plemstva i pridjevak von Lichtenfels.

⁷⁴ Sigurno je to bio slučaj i sa ženskim pripadnicama obitelji, ali u detaljniju istragu nismo se spuštali.

⁷⁵ Golub, I. Križanićev rodni kraj i rod Križanića u njegovim spisima i suvremenim zapisima, str. 360.

⁷⁶ Listina, izdana u Ribniku 6. siječnja 1727., koja govori o novom zakupu Jankovrha sa Sopčić selom na sljedećih 50 godina Josipu Tompi, u je privatnom vlasništvu još živućeg Janka Tompe iz grane Podokičkih Tompa.

⁷⁷ HR-HDA-884. Hrvatsko plemstvo.

⁷⁸ Franjo Antun prvorodeni je sin Petra Tompe de Palychna, čiji potomci nose pridjevak *de Horzowa*, što znači da nije bio de Palychna, kao što je dokazano bio njegov polubrat Sigismund.

⁷⁹ U biti je taj Franjo Sigismundov polubrat Franjo Antun iz braka s prvom ženom Magdalenom Femen/ić, čiji potomci nose pridjevak *de Horzowa*.

Vrlo zanimljivo bilo bi proučiti kako je pokupsko hrvatsko plemstvo imalo svoje posjede i preko Kupe, u Kranjskoj. Tu svakako ne mislimo na velikaške obitelji Erdödy, Zrinski, Blagajski, Gusići itd., o kojima se dosta pisalo, primjerice u najnovije vrijeme tom se temom bavio i slovenski povjesničar Miha Preinfalk.⁸⁰ Mislimo na malo plemstvo koje nije bilo do najnovijeg doba predmet detaljnijeg istraživanja.⁸¹ Spomenimo samo obitelj Budor od Budrovca, o kojoj je pisao Geza Palffy, mađarski povjesničar, genealoške istrage Ivana Mačeka, članci Ivana Jurkovića, Marije Karbić itd., te dapače Ivana Goluba, koji je istraživao još jednu obitelj iz pokupskog malog plemstva, a to su bili Križanići iz Obrha.⁸²

I upravo jedan od Križanića je, čini se, imao među prvima posjede i u Kranjskoj. Gašpar Križanić spominje se kao vlasnik posjeda Pusti Gradac već krajem 16. stoljeća.⁸³ To nije bio otac Jurja Križanića, hrvatskog jezikoslovca, nego jedan od braće Križanić, Ivan i Gašpar, koji su sagradili Križanić Turanj, predstražu tada sagrađenog Karlovca.⁸⁴ Obitelj Szili, zapisana kao Silly, spominje se kao vlasnik Pustog Gradca u 17. stoljeću, od 1650 do 1670. godine.⁸⁵ Tako da nije čudno da se i Sigismund i Franjo Tompa, pripadnici još jedne pokupske plemićke obitelji spominju kao vlasnici kuće u Metlici oko 1690., pogotovo ako znamo da je i Sigismundov sin Josip Nikola bio oženjen Katarinom Szily. Je li Ignac Mandić, kojemu daje 1751. u zakup posjed Vinica Maks Adam Gusić,⁸⁶ bio otac Barbare Mandić, koja se udala za Sigismundova unuka Adama Karla Tompu?⁸⁷

Nekako od sredine 17. pa do početka 20. stoljeća pripadnici obje grane obitelji žive više ili manje miran život na svojim posjedima, koje su baštinili od svojih predaka. Ne nalazimo ih više kao viđenije dužnosnike kraljevine, iako mnogi među njima još uvijek služe u kraljevoj vojsci te dostižu i neke činove. Uspon u više plemstvo, među barune, uspio je samo Stjepanu Tompi de Palychna, koji se je, po Wurzbachu, oženio nekom barunicom Karolinom de Apoky u 17 stoljeću, zatim Julijani Tompa iz grane de Horzowa, koja se udala za Ambroža Vraniczany Dobrinovića st. u 19. stoljeću te u 18. stoljeću njezinoj teti Barbari, koja se udala

⁸⁰ Preinfalk, M. *Plemiške rodbine na Slovenskem: 16. stoletje: 1. del*. Ljubljana: Viharnik, 2016. Preinfalk detaljno prikazuje povijest i genealoška stabla hrvatskih plemićkih obitelji u Kranjskoj, kao što su Gregorijanci, Gusići (Gušići), Jurići, Jurišići, Lenkovići i Ursini-Blagayi.

⁸¹ Svakako su osnovni i nezaobilazni podatci o mnogim obiteljima malih plemića najbrojniji kod Lopašića, Laszowskog, Dočkala, Kukuljevića Sakcinskog itd.

⁸² Primjerice: *Križanićev rodni kraj i rod Križanića u njegovim spisima i suvremenim zapisima; Križanić, Zrinski, Križanić i Lippayi: Tragovi dodira*.

⁸³ Kos, D. *Urbarji za Belo krajino in Žumberk: (15.–18. stoletje)*. Ljubljana : Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 1991, str. 63.

⁸⁴ Lopašić, R. *Karlovac: Poviest i mjestopis grada i okolice*. Zagreb : Matica hrvatska, 1879, str. 216.

⁸⁵ Kos, D. *Urbarji za Belo krajino in Žumberk*, str. 63.

⁸⁶ *Isto*.

⁸⁷ Tu obiteljsku vezu nalazimo u rodoslovu iz 19. stoljeća u fondu obitelji Tompa u HDA.

za kranjskog baruna (*freiherr*) von Cirheimba⁸⁸ i Kamilu Baltazaru Tompi iz grane de Palychna, koji se oženio barunicom Antonijom de Benedy.⁸⁹

Zaključak

U članku smo postavili hipotezu da su članovi obitelji Tompa de Horzowa i Tompa de Palychna bili potomci jedne obitelji, koja se granala po sljedećem naku: potomci iz prvog braka rabili su plemićki pridjevak de Horzowa, a potomci iz drugog de Palychna. Mi smo to dokazali pomoću dva nedvojbeno primjera.

Prvi je da je sin Melkiora Tompe de Horzowa iz prvog braka s Helenom Forčić de Butinavac bio Nikola, u mnogim dokumentima naveden i kao Nikola Tompa de Horzowa. Također i Juraj, drugi Melkiorov sin iz prvog braka u dokumentima se navodi kao Juraj Tompa de Horzowa. U drugom braku s Josipinom Orešković imao je Melkior sina Stjepana, koji je rabio pridjevak de Palychna!

S druge strane, sličnu praksu kod drugih obitelji nismo našli, pa bismo također mogli reći i da su u različitim vremenskim periodima pripadnici obitelji koristili različite pridjevke.

Iako nam oko Stjepanova identiteta ostaje još nekoliko pitanja, mi znamo da je taj Stjepan imao sina Petra Tompu de Palychna, što bi moralo značiti po našoj hipotezi da je i Petar bio iz drugog Stjepanova braka. Mi smo pomoću dokumenta iz fonda obitelji Tompa u HDA našli podatke da je Stjepan (II.) de Palychna bio prvi puta oženjen Katarinom Radojčić Delišimunović i s njom imao kćer Katarinu ud. Čolnić. Po Würzbachu je Stjepan bio oženjen Karolinom de Apoky. Ako bi Karolina bila njegova druga žena, tada je s njom imao sina Petra i kako znamo iz dokumenta rabio je odrednicu de Palychna.

Početkom 17. stoljeća nalazimo Stjepana Tompu na imanjima oko Ribnika, Ozlja i Kupe: Breznik, Lipnik, Bratovanci, nešto kasnije još i Bubnjarci, Paka, Pravutina, Jankovrh sa Sopčić selom. Kao lipničko malo plemstvo ostaju Tompe na tim posjedima sljedećih 200 godina, kada se oko 1801. grana de Horzowa seli u Sredičko i kasnije u Veliku Mlaku. Od tamo se potomci Aleksandra Tompe de Horzowa, brata Julijane udate Vranicani Dobrinović, sele u Zagreb, gdje u 20. stoljeću izumiru po muškoj liniji.

Iz analize ženidbi i udaja pripadnika obitelji Tompa možemo zaključiti, da su se Tompe i u 17. stoljeću uglavnom povezivali s pripadnicima raseljenog hrvatskog plemstva, koje zbog osmanske ugroze napušta svoje prvobitne posjede i naseljava sigurnije predjele (Zagorje, obronci Žumberka, šira okolica Zagreba), gdje stupaju u službu kao familijari velikaša ili postaju krajiški časnici. To su bili Radoj-

⁸⁸ Iako su baruni Cirheimbi (ili Zierheimb) bili u to vrijeme osiromašena plemićka obitelj. Potječu iz donje Kranjske (Unterkrein) iz grada Hmeljnik/Hopfenbach kod Novog Mesta.

⁸⁹ Svi su ti podatci su rodoslovu obitelji Tompa iz 19. stoljeća u fondu obitelji u HDA.

čiči (Radoychich, također poznati kao Delišimunovići) Čolnici, Szilly. Ali bile su tu i nevjeste i mladoženje iz obitelji de Apoky, Femenić (Femen alias Hubetić), Maršanić (Marsanich). Tu su još brakovi s pripadnicima obitelji u 18. i 19. stoljeću Rottmann, Mandić, Vukmanić, kranjski Cirheimbi (freiherrn von Zirheimb), Kriegler, Benedy, Malić, Vranyczany-Dobrinović, Apoka-Potaky, Tancoš (Tanczoss de Galantha), Malloschegg, Dočkal, Tomac, Krizman, Garić, Molinari.

Arhivsko gradivo

A HAZU. Zbirka latinskih listina. D-VIIb-70.

HR-HDA-775. Obitelj Tompa.

HR-HDA-884. Hrvatsko plemstvo.

HR-HDA-1448. Zbirka mikrofilmova matičnih knjiga i popisa obitelji. Lipnik MKR 1659.–1733., 1754.–1767., 1767.–1784.

Literatura

Adamček, J. Zrinsko-frankopanski posjedi u XVII. stoljeću. *Radovi: Radovi Zavoda za hrvatsku povijest Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu* (Zagreb). 2(1972), str. 23–46.

Bojničić, I. *Siebmacher's Grosses und allgemeines Wappenbuch: in einer neu, vollständig geordneten und reichvermehrten Auflage: mit heraldischen un historisch-genealogischen Erläuterungen*. Bd. 4 Abt. 13, Der Adel von Kroatien und Slavonien. Nürnberg: Von Bauer und Raspe, 1899.

Fallenbüch, Z. *Állami (Királyi és Császári) Tisztviselők a 17. Századi Magyarországon: Adattár*. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár Osiris Kiadó, 2002. URL: <http://mek.oszk.hu/02300/02333/02333.pdf> (06.10.2012)

Golub, I. *Križanić*. Zagreb : Kršćanska sadašnjost, 1987.

Golub, I. Zrinski, Križanić i Lippayi: Tragovi dodira. U: Romana Horvat (ur.), *Susreti dviju kultura: Obitelj Zrinski u hrvatskoj i mađarskoj povijesti*. Zagreb : Matica hrvatska, str. 383–446.

Golub, I. Križanićev rodni kraj i rod Križanića u njegovim spisima i suvremenim zapisima. *Historijski zbornik* (Zagreb). 25–26(1972–1973), str. 343–368.

Gyulai, É.; Horváth, Z.; Turbuly É. *Gospodarstvo i društvo međimurskog vlastelinstva u 17–18. stoljeću: Izabrani povijesni izvori*. Zalaegerszeg: Arhiv Zaladske županije, 2010. URL: <http://www.zml.hu/letoltes/zgy68.pdf> (02.02.2013)

Horvat, R. Zapljena Zrinskih imanja. *Hrvatsko kolo* (Zagreb). 4(1908), str. 184–235.

Hrvatski povijesni muzej. *Sakupljanje grade*. Dokumentarna zbirka, 2010. URL: http://www.mdc.hr/UserFiles/Image/izdavastvo/izvjesca_zg/2010/Hrv.%20pov.%20muzej.pdf (11.11.2013.)

Jagić, V. *Život i rad Jurja Križanića: O tristogodišnjici njegova rođenja*. Zagreb : Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, 1917.

Kaiser. Königl. Militär-schematismus. Beč : K. K. Hof- und Staatsdruckerei, 1877.

Katušić, M. Regesti isprava 16. stoljeća iz Arhiva Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti: Osmi dio: Isprave iz razdoblja 1560–1562.: Regeste sastavili Antun Mayer i suradnici, za tisak priredila Maja Katušić. *Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU* (Zagreb), 32 (2014), str. 263–290.

Kiss, I. N. Vojna organizacija vlastelinstva – vojnici-seljaci i vojnici-plemići. U: *Vojna krajina: Povijesni pregled – historiografija – rasprave*. Zagreb : Liber Centar za povijesne znanosti Sveučilišta u Zagrebu, 1984.

Kos, D. *Urbarji za Belo krajino in Žumberk: (15.–18. stoletje)*. Ljubljana : Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 1991.

Kreačić, G. Tompa de Horzowa, Tompa de Palychna, Tompa de Monyoros: Prilog rekonstrukciji povijesti jedne hrvatske plemićke obitelji. *Arhivski vjesnik* (Zagreb), 58 (2015), str. 175–208.

Kruhek, M. Stvaranje i utvrđivanje obrambene granice na Kupi u toku XVI. i XVII. stoljeća. U: *Vojna krajina: Povijesni pregled – historiografija – rasprave*. Zagreb : Liber Centar za povijesne znanosti Sveučilišta u Zagrebu, 1984, str. 215–257.

Kukuljević Sakcinski, I. (ur.). *Arhiv za povjesnicu jugoslavensku: Knjiga 10*. Zagreb : U tiskari Dragutina Albrechta, 1869.

Laszowski, E. *Ribnik: Historička razprava*. Zagreb : Nakladom antikvarne knjižare M. F. Strmeckoga, 1893.

Laszowski, E. *Grad Ozalj i njegova okolina: mjestopisne i povjesne crtice*. Zagreb: Tisak tiskare Stjepan Blažanin, 1929. [Prema pretisku Ozalj : Družba „Braća hrvatskog Zmaja“, 1993.]

Laszowski, E. Od Ladešić-drage do Ribnika. *Hrvatski planinar: Viestnik „Hrvatskoga planinarskoga društva“* (Zagreb). 6(1903), 11–12, str. 92–94. URL: <http://plsavez.hr/hp-arhiva/190311.pdf> (14.11.2012.)

Laszowski, E. Razgrabljene stvari grofa Petra Zrinskoga i Franje Krste Frankopana i njihovih pristaša g. 1670–1671. *Starine* (Zagreb), 41 (1948), str. 159–237.

Leksikografski zavod Miroslav Krleža. S. v. Čolnić. U: *Hrvatska enciklopedija*. URL: <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=13590> (17.07.2017.)

Leksikografski zavod Miroslav Krleža. S. v. Farkašić. U: *Hrvatski biografski leksikon*. URL: <http://hbl.lzmk.hr/clanak.aspx?id=5850> (17.07.2017.)

Leksikografski zavod Miroslav Krleža. S. v. Harmica. U: *Hrvatska enciklopedija*. URL: <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=24429> (17.07.2017.)

Libri regii/Király köyvek 1527–1918. Arcanum Adatbázis Kft. Budimpešta: Magyar Országos Levéltár, 2006. [DVD-ROM]

Lopašić, R. *Bihać i Bihaćka krajina: Mjestopisne i poviestne crtice*. Zagreb : Matica hrvatska, 1890.

Lopašić, R. *Karlovac: Poviest i mjestopis grada i okolice*. Zagreb : Matica hrvatska, 1879.

Lopašić, R. *Oko Kupe i Korane: Mjestopisne i povjestne crtice*. Dopunio Emilij Laszowski. Zagreb : Matica hrvatska, 1895.

Lopašić, R. ur. *Urbaria lingua Croatica conscripta: Hrvatski urbari: Svezak I*. Zagreb : Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, 1894.

Magyar Oszagos Leveltar (MOL): DL 34663, 5.5.1399. URL: <https://archives.hungaricana.hu/hu/charters/88729/?list=eyJxdWVyeSI6ICJob3J6b3dhIn0> (28.01.2017.)

Nagy, I.; Friebeisz, I. *Magyarország családai: Czimerekkel és nemzékrendi táblákkal*. Pésta : Kiadja Ráth Mór, 1865.

Preinfalk, M. *Plemiške rodbine na Slovenskem: 16. stoletje: 1. del*. Ljubljana : Viharnik, 2016.

Primorac (Kraljevica). 6 (8. ožujka 1878), 29.

Strohal, R. *Uz Lujzinsku cestu*. Zagreb : naklada pisca, 1935. [Prema pretisku Rijeka: Tiskara Rijeka, 1993.]

Šamšalović, M. O zalaganju nekretnina u Banskoj Hrvatskoj XVII. stoljeća. *Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU* (Zagreb), 2(1959), str. 131–150.

Urbaria et conscriptiones. Budimpešta : Arcanum Adatbázis Kft, 2004. [CD-ROM]

Vranyczany, G. *Zur Geschichte der Familie Vranyczany*. Rijeka : Typographische Kunstanstalt Miriam, 1912.

Wurzbach, C. von, ur. *Biographisches Lexikon des Kaiserthums Oesterreich: Vol. 46: Toffoli – Traubenburg*. Beč : K. K. Hof. und Staatsdruckerei, 1882.

Summary

THE FAMILY TOMPA AS A PART OF LESSER NOBILITY FROM LIPNIK IN THE 17TH CENTURY

In the article we propose a hypothesis that the members of the Tompa family of Horzowa and Tompa of Palychna were descendants of one family, which was divided according to the following principle: descendants from the first marriage used the nobiliary particle (germ. *adelsprädikat*, cro. *plemički pridjevak*) of Horzowa, whereas the descendants from the second marriage that of Palychna. We show this with two undoubtable examples. In other way, similar practice has not been observed in other families and one could postulate that during different periods of time members of the same family used different nobiliary particles. The first one is that Nicholas, the son of Melchior Tompa of Horzowa and Helena Forčić of Butinavac, is mentioned in several documents as Nicholas Tompa of Horzowa, as well as Georg, the second Melchior's son is mentioned as George Tompa of Horzowa. However, Stephan, Melchior's son from the second marriage with Josipina Orešković used the nobiliary particle of Palychna. Although some questions related to the Stephan's identity remain unanswered, we know that this Stephen had a son Peter Tompa of Palychna. According to the hypothesis, we concluded that Peter was also from the second marriage. With a help from documents from the Tompa family papers in the Croatian State Archives we found information that Stephen Tompa of Palychna was first married to Katarina Radojčić Delišimunović. According to Wurzbach this Stephen was married to Karolina of Apoky. If Katarina was Stephen's second wife, than he had with her a son Peter, who used, as we know from the documents, the predicate of Palychna. In the beginning of the 17th century we find Stephen Tompa on the estates around the river Kupa, Breznik, Lipnik in Bratovanci, later Bubnjarci, Paka, Pravutina, and Jankovrh with Sopčić selo. As petty nobility from Lipnik, the family Tompa stayed there the next 200 years when around 1803 the branch of Horzowa moved to Sredičko, and later to the Velika Mlaka. From there the descendants of Aleksandar Tompa of Horzowa moved to Zagreb, where this male line ceased to exist in mid of 20th century. From the analysis of marriages of the members of the Tompa family we conclude that their marriage bonds were in major part with the members of the local lesser nobility, who were forced to displace from their old estates due to Turks threats. These families then settled in more safe areas such as Zagorje, broader vicinity of Zagreb and Žumberak, and became the familiars (vassals) of magnates or the officers of the Vojna Krajina (the Military Frontier). They were the families Radojčić (Radoychich, also known as Delišimunović), Čolnić, Szilly, de Apoky, Femenić (Femen alias Hubetić), Maršanić, Malić and Farkašić, later in the 18th and 19th century the families Rottman, Mandić, Vukmanić, the barons Cirhemb (freiherrn of Zirheimb), Kriegler, Benedy, Vranyczany-Dobrinović, Apoka-Potaky, Tanczoss de Galantha, Malloschegg, Dočkal, Tomac, Krizman, Garić, Molinari and Cvijić.

Keywords: *lesser nobility from Lipnik, Stephen Tompa de Palychna, Peter Tompa de Palychna, Lipnik, Ribnik.*